

HOOFDSTUK XIV

Babels Val, Israëls Verhooging

VERZEN 1 EN 2

- 1. Want de HEERE zal Zich over Jakob ontfermen, en Hij zal Israël nog verkiezen, en Hij zal hen in hun land zetten; en de vreemdeling zal zich tot hen vervoegen, en zij zullen het huis van Jakob aanhangen.**
- 2. En de volken zullen hen aannemen, en in hunne plaats brengen; en het huis Israëls zal hen erfelijk bezitten in het land des HEEREN tot knechten en tot maagden; en zij zullen gevangen houden degenen, die hen gevangen hielden, en zij zullen heerschen over hunne drijvers.**

Het eerste wordeke *want* is hier zeer rijk van zin. Het spreekt ons van Babels Antisemitisme, Jodenhaat, waarin de diepste grond van zijn volkomen ondergang ligt en anderzijds spreekt dit woord ons van Jehova's liefde tot Israël. Stippen wij korthedshalve slechts aan, want wij zullen gedurig weder gelegenheid vinden om te wijzen op Israëls herstel: (a) God zal met Zijne helden uittrekken ten strijde tegen Babel en het ganschelijk verwoesten, *want* Hij zal als de trouwe Jehova des Verbonds Zich over Jakob ontfermen. Let wel, over *Jakob*, het sluw en bedriegelijk volk. (b) Hij zal Israël nog *verkiezen*. De wederaanname van Israël wordt meermalen eene *verkiezing* genoemd in de Schrift. Zie Zach. 1:17; 2:12. (c) Hij zal hen *in hun land zetten*.

Alle profeten eindigen in een of anderen vorm met deze belofte van territoriaal herstel. Alleen Jona symboliseert haar in zijn eigen leven en spreekt er dus niet van. Men neme slechts de moeite om de laatste gedeelten der z. g. Kleine Profeten aandachtig en geloovig te lezen en men zal daarna niet ongeloovig meer vragen, of de Joden ook weer naar hun land teruggevoerd zullen worden, (d) De vreemdelingen zullen zich bij Jakob aansluiten. Ook dit wordt ons doorlopend in de Schrift geleerd, 2:3; 11:14; 44:5; 49:23; 60:2-12; 66:12. Dit zijn alleen nog maar enkele plaatsen uit onzen Profeet, die ons dit echter reeds klaar en onwedersprekelijk leeren, (e) Het *Antisemitisme* waarmede alle volken in de verledene eeuwen besmet waren, zal eens verdwijnen. De dag zal komen, waarop men

Israël niet meer zal verachten en benauwen, maar hen *aannemen* en behulpzaam zijn om dit wondervolk weer naar Kanaän te brengen. Reeds lang hebben godzalige uitleggers gemeend, dat bijv. Jes. 18 wijst op een of andere groote zeemogendheid, die Israël terugvoeren zal naar zijn land. (f) Israël zal gaan heerschen over de volken der aarde. De rollen zullen worden omgekeerd. De vroegere heerschers zullen knechten en de vroegere knechten, veracht en verschopt, zullen dan de heerschers der gansche wereld zijn. O, dat men dit slechts geloofde! Hoeveel beter zou men dan verstaan het Woord en de veelzeggende teekenen onzes tijds!

Het Spotlied tegen den Koning van Babel

VERZEN 3 TOT 5

3. En het zal geschieden ten dage, wanneer u de HEERE rust geven zal van uwe smart, en van uwe beroering, en van de harde dienstbaarheid, waarin men u heeft doen dienen;

4. Dan zult gij deze spreuk opnemen tegen den koning van Babel, en zeggen: Hoe houdt de drijver op? hoe houdt de goudene op?

5. De HEERE heeft den stok der goddeloozen gebroken, den scepter der heerschers.

Wie is deze koning van Babel? Hierop kunnen we antwoorden dat hoezeer Nebukadnezar hier ook mede in begrepen is, we toch bij hem niet mogen blijven staan, gelijk verreweg de meeste verklaarders doen, want de krachtige termen hier weder gebruikt kunnen onmogelijk thuisgebracht worden op den val van Nebukadnezar. Toen toch is de *stok der goddeloozen* en de *scepter der heerschers* niet gebroken. Toen is geene *rust, stilheid* en *vreugde* over de gansche aarde uitgegoten, vers 7. Dit zal echter letterlijk en stiptelijk gebeuren bij den terugkeer onzes Zaligmakers. Daarom denken wij hier voornamelijk aan den ondergang van den laatsten grooten en gruwzamen koning van Babel, het eerste beest dat ons beschreven wordt in Openb. 13, het hoofd van het hersteld Romeinsche rijk. Zie ook den *kleinen hoorn* van Dan. 7. Ten einde de gemoedsbewegingen over een of andere zaak, hetzij van droefheid, hetzij van blijdschap, des te levendiger af te malen, bieden de profeten ons meermalen een klaaglied of een triomflied, waarin dan niet zelden de spot met den vijand gedreven wordt. Dit laatste is hier het geval. Van Der Palm noemt het een der heerlijkste overblijfsels der

Hebreeuwsche dichtkunst. In verzen 5 en 6 wordt des dwingelands val bezongen als een voorwerp van verbazing. Het is ons alsof wij de vroegere zuchten onder zijn bewind hooren veranderen in zuchten van verlichting aan zijn val.

De Vrede en Vreugde van het Vrederijk

VERZEN 6 TOT 8

6. Die de volken plaagde in verbolgenheid met eene plage zonder ophouden, die in toorn over de Heidenen heerschte, die wordt vervolgd, zonder dat het iemand afwren kan.

7. De gansche aarde rust, zij is stil; zij maken groot geschal met gejuich.

8. Ook verheugen zich de dennen over u, en de cederen van Libanon, zeggende: Sinds dat gij daar nederligt, komt niemand tegen ons op, die ons afhouwe.

Al de verklaarders zijn vol lof over de schoonheid van het lied in dit hoofdstuk en waarvan de eerste verzen een gepaste inleiding en verbindingsschakel vormen. Calvin noemt het eene vrucht van Jesaja's Oostersch dichter-genie. Umbreit noemt het een spotlied zoo treffend, zoo stout, zoo vreeslijk verheven, als hij geen ander weet te noemen. Hij noemt het snijdend en toch rustig als een stille avond, nadat den ganschen dag de stormwind door de wereld heeft gebruist. Van Hamelsveld noemt het een gezang, hetwelk in verhevenheid en kunst boven Jesaja's andere gedichten uitsteekt. Lowth zegt: „Welk een zang! Ik geloof dal men met zekerheid kan beweren, dat er in geen taal, hoe ook genaamd, een gedicht van dien aard bestaat, waarin het ontwerp zoo voortreffelijk aangelegd en, in zulk een klein bestek, met zulk een rijkdom van winding, met zulk een vermenigvuldiging van beelden, personen en afwisselende actie, met zulk een benijdbare gemakelijkheid in de overgangen, door en door bewerkt is als in deze majestueuze Ode. In juistheid van lijnen, levendigheid van koloriet, klaarheid en waarheid en kracht van uitdrukking, heeft zij onder al de gedenkstukken der Oudheid geen wederga!” En Ten Kate noemt het „een meesterstuk van verbeelding, aanleg en uitvoering.”

Dit is alles schoon gezegd en wij kunnen er ook dit uit leeren, dat de Bijbel vanuit het oogpunt der *aesthetiek*, schoonheid, boven al de andere boeken der wereld staat en dat hij, die de dichtkunde wenscht te beoefenen het allereerst naar den koning

van Israëls profeten dient te gaan, doch hebben we hier alleen maar schoone en verhevene poëzie, waarin slechts een trotsch monarch uit de grijze oudheid wordt bezongen en dat dus weinig meer dan dichterlijke en historische waarde heeft? Wij gelooven het niet. Integendeel, wij gelooven dat we hier in deze roerend-schoone en verhevene poëzie tevens goddelijke *waarheid* hebben, die eens ten volle goddelijke *werkelijkheid* zijn zal, dat de gansche aarde, die thans nog in onrust en opstand verkeert, in *rust* zal verkeeren, dat het tegenwoordig wapengekletter en gedruisch der volken zal plaats maken voor heilige *stilte* en dat de volken, die nu bloeden aan duizend wonden en stroomen van bloed en tranen doen vloeien, werkelijk eens *groot geschal met gejubel* zullen maken. Wij weten uit Openb. 19, dat de hemelen zullen weergalmen van vreugde over den val van het laatste Babel en zoo zal de aarde niet minder reden tot vreugde hebben. Zoo zien we het hier dan onfeilbaar voorspeld, dat de val van Babels koning nauwelijks is aangekondigd, of de wereld wordt vervoerd van blijdschap en deze vreugde deelt zich zelfs aan het geboomte van Libanon mede. „Het klinkt groot en geweldig, als cypressen en cederen als in den storm der vreugde ruischen, maar nog grooter is de zin van dit woudlied uit de hoogte, 't welk het Profetenoor verneemt: *Sedert gij nederliqt, klimt niemand meer tot ons op, om ons af te houwen.*” (Umbreit) Oostelijk Libanon had dennen, Westelijk Libanon had cederen. Beide boomsoorten worden hier voorgesteld als zich verheugende over den val van hun verwoester. In den oorlog worden gewoonlijk de bosschen verwoest, hetzij uit zucht tot benadeeling van den vijand of uit oorlogsnoodzakelijkheid om te dienen als oorlogstuig of brandstof. Het is bekend uit de geschiedenis, dat de koning van Babel, met name Nebukadnezar, het geboomte van den Libanon als bouwmetaal benuttigde. De gansche schepping zucht nu nog vanwege de zonde des menschen, doch na den val der wereldrijken zal zij ten volle bevrijd worden.

De Aankomst van den Koning in het Doodenrijk

VERZEN 9 TOT 11

9. De hel van onderen was beroerd om uwentwil, om u tegemoet te gaan, als gij kwaamt; zij wekt om uwentwil de dooden op, al de bokken der aarde; zij doet al de koningen der Heidenen van hunne tronen opstaan.

10. Die altogader zullen antwoorden, en tot u zeggen: Gij zijt

ook krank geworden, gelijk wij, gij zijt ons gelijk geworden.
11. Uwe hoovaardij is in de hel nedergestort, met het geklank uwer luiten; de maden zullen onder u gestrooid worden, en de wormen zullen u bedekken.

De val des Tyrans was eerst een voorwerp van algemeene verbazing, daarna van blijdschap, hier van beroering en spot in het Doodenrijk. Het woord voor *hel* is hier *Sheool*, dat gedurig weder voorkomt in het Oude Testament, doch welks beteekenis voor allen nog op verre na niet helder en duidelijk is. Er zijn er eenerzijds die schijnen te meenen dat dit woord ziet op de plaats der verdoemden, de hel des eeuwigen vuurs, doch op de volgende plaatsen hebben de Statenvertalers dit woord wijselijk wedergegeven door *graf*, Gen. 37:35; 42:38; I Kon. 2:6,9; Job 7:9; 14:13; 17:13,16; 21:13; 24:19; Ps. 6:6; 30:4; 31:18; 49:15,16; 86:13; 88:4; 89:49; 141:7; Spr. 1:12; 30:15,16; Pred. 9:10; Hoogl. 8:6; Jes. 5:14; 38:10, 18-20; Hab. 2:5; Jona 2:1,2. Hier zou de vertaling door *hel* als plaats der verdoemden in de meeste gevallen niet mogelijk zijn, daar er van de geloovigen wordt gesproken als nederdalende in *Sheool*. Jakob verwachtte toch zeker niet ter helle te varen. En Job verlangde en bad toch zeker niet om in de hel verstoken te mogen worden, Job 14:13, terwijl ook de biddende *Heman* en *Ethan* toch niet de verwachting van ter plaatse der verdoemden te gaan gehad zullen hebben, Ps. 88:4; 89:49. Anderen willen beweren, dal dit woord steeds *graf* beteekent, doch wanneer we al de plaatsen nagaan waar dit woord gebruikt wordt, dan zien we weldra dat ook dit ten eenemale niet aangaat. Korach en diens muitgespan worden gezegd *levend ter helle* (*Sheool*) neder te zullen varen, Num. 16:30, wat stellig niet zeggen wilde dat zij levend in het graf zouden nederliggen. Gods toorn, zoo zong Mozes in Deut. 32:22 zou branden tot in de onderste *Sheool*. Ook hier is stellig niet het graf bedoeld. Hetzelfde geldt van plaatsen als Job 10:21; 21:13; Ps. 9:17,18; Spr. 5:5; 9:18; 23:14. En ook plaatsen als Num. 10:30,33; Deut. 32:22; I Kon. 2:6,9; Ps. 49:14,15 en Jes. 5:14, al zien ze ook mede op het graf, kunnen toch onmogelijk alleen op het graf zien zonder meer, dewijl de gedachte van *straf* en *pijn* er ten nauwste mede verbonden is. Alles tezamen genomen kunnen we zeggen dat *Sheool* een zeer wijd en rekkelijk begrip is dat staat voor de volgende gedachten: het onderaardsche doodenrijk, het schimmenrijk in de onderwereld, de geestenwereld, de vergaderplaats der afgestorvenen, het graf, de plaats der verlorenen, die tot straf daar zijn opgesloten om ijzingwekkende ellende te verduren. Job noemt *Sheool* een "land

der duisternis en der schaduw des doods,” Job 10:21. Uit Amos 9:2 blijkt dat men *Sheool* als een onderwereld beneden of diep in de aarde beschouwde. Volgens Ps. 16:10 is David daar ook geweest en hebben niet alleen de angsten van *Sheool* hem getroffen, 116: 3. Ook uit Ps. 139:8 en Spr. 5:5 en 15:24 blijkt dat men zich *Sheool* voorstelde als beneden, in tegenstelling met den hemel, die altoos in de hoogte gedacht wordt. Zoo wordt ook hier in vers 9 van *Sheool van onderen* gesproken. De bedoeling is hier niet het onderste deel van *Sheool*, maar *Sheool, die onder de aarde is*. Uit het aangeteekende blijkt klaarlijk genoeg, dat *Sheool* op zichzelf genomen niet meer aanduidt dan het neutraal terrein der onderwereld, waarin zoowel de vromen als de goddeloozen bij hun sterven nederdalen. *Het is de tijdelijke tusschenstaat, waar alle lichaamllooze menschen zijn, doch waar de goddeloozen pijn en smart, daarentegen de vromen rust en zaligheid genieten, doch wachtende zijn op den dag der opstanding*. Boven genoemde partijen hebben het beide dus mis en kunnen geen recht laten wedervaren aan het breed begrip *Sheool*.

Het behoeft niet betoogd, dat *Sheool* in vers 9 staat voor de plaats der aanvankelijke straf, die eens op den dag van de opstanding der goddeloozen, wanneer deze zullen opstaan tot versmaadheden en een eeuwig afgrijzen, ten zeerste verzwaard zal worden. *Sheool* dat niet zelden wordt voorgesteld als het rijk der huiveringwekkende stilte, geraakt bij de komst van Babels vorst in groote beweging. De *bokken der aarde* zijn de machtige leidende mannen der aarde. Een bok of belhamel ging veelal voor de kudde aan in het Oosten. Vandaar dat machtige veldoversten, prinses of andere leiders in de Schrift meermalen bij zulke bokken of rammen vergeleken worden. Zie ook 60:7; Ez. 34:17; Micha 2:13; Zach. 10:3. Welnu, de eens machtige leiders en de koningen der volken worden door de komst des Tyrans opgewekt van hunne zetels om hem te begroeten met verbazing, spot en schimp. Vroeger hadden ze hem als machtig heer gevlaid, thans bespotten ze hem, want hij is niet meer hun heer, maar is aan hen gelijk geworden. Op deze gelijkheid leggen zij nadruk om hem te pijnigen. Zij bespotten hem om zijne hoovaardij en zijn muziek en zang—de cultuur!—die met hem in *Sheool* is nedergedaald. Het rustbed is voor u gespreid, zoo roepen ze hem toe, een rustbed van ... *maden* en een dekkleed van ... wormen. Weg is hier dus zijn gouden koets, weg ook zijn koninklijk staatsiekleed of gestikte dekens.

Wij zien in deze voorstelling, dat de begrippen *Sheool* in den zin

van strafplaats en *Sheool* in den zin van graf niet streng uit elkander zijn gehouden. Want de wormen en maden kunnen we ons toch moeilijk anders denken dan in de groeve der vertering. Doch eindelijk zien we in deze ontzaggelijke voorstelling ook, wat het eens zal inhouden om in het gezelschap der verlorenen te verkeeren. De goddeloozen kunnen hier op aarde elkander op slaafsche en kruiperige wijze vleien, al haten zij elkander ook, doch ze zullen zich beneden in de strafplaats der verlorenen in hunne eigenlijke hatelijkheid openbaren. Daar zijn alle mommen en maskers afgeworpen en is er geen schijnliefde en onderdanigheid meer.

Satan, de Uit den Hemel Gevallene

VERZEN 12 TOT 15

12. Hoe zijt gij uit den hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads! hoe zijt gij ter aarde nedergehouwen, gij, die de Heidenen krenktet!

13. En zeidet in uw hart: Ik zal ten hemel opklimmen, ik zal mijnen troon boven de sterren Gods verhoogen; en ik zal mij zetten op den berg der samenkomst aan de zijden van het noorden.

14. Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen, ik zal den Allerhoogste gelijk worden.

15. Ja, in de hel zult gij nedergestooten worden, aan de zijden van den kuil!

Met een lange rij van eerbiedwaardige Schriftkenners als Scofield, Gray, Gaebelein, Jennings, Blackstone, Wertheimer en anderen gelooven we hier te doen te hebben met niemand minder dan den Satan, waarvan de koning van Babel slechts een werktuig was en zijn zal. Gelijk de koning van Tyrus in Ez. 28: 12-16 wordt voorgesteld als type van Satan, zoo is de koning van Babel het hier en evenals daar op zijne grootheid en val wordt gewezen, zoo ook hier. Hij schitterde eens in den hemel als de lichtdrager, de *zoon des dageraads* d. w. z. die den aard van het licht had met name van den schoonen dageraad, edoch als een schitterende ster is hij van den hemel geslingerd op aarde en daar is hij de verleider en vertrapper der volken geworden. Vgl. Luk. 10:18; Openb. 12:9; 20:1-10. Vers 13 wijst evenals Ez. 28 en andere plaatsen op zijn trots als de oorzaak van zijn val. Hij wilde zelfs niet bloot Gode gelijk worden, doch God overtreffen in glorie. De laatste uitdrukking van vers 13 is zeer moeilijk.

Wat is de *berg der samenkomst aan de zijden van het noorden*? Stellig niet de tempelberg op Moria, zooals sommigen gemeend hebben. Calvijn vertaalt door *berg des verbonds* en zegt: „In ieder geval wordt de berg Zion bedoeld, die in Ps. 48:2 de berg van Gods heerlijkheid wordt genoemd en waarvan in vers 3 van dien Psalm evenals in onzen tekst, gezegd wordt, dat hij gelegen is *aan de zijden van het noorden*. Doch het is duidelijk, dat de taal die hier gebezigd wordt ons in veel hoogere sferen voert. Anderen willen dit woord verklaren uit de Mythologie, godenleer, der ouden. Dan zegt men dat gelijk de Grieken zich hunne goden voorstelden als hunne vergaderingen houdende op den berg Olympus, zoo de oude Oosterlingen zich de plaats der goden-samenkomsten dachten op een zeer hoogen berg in het noorden. Misschien geleid door het eigenaardig verschijnsel van het Noorderlicht dacht men zich deze bergen als lichtbergen, gelijk ook wij ons nog de hemelingen en al wat met den hemel verbonden is steeds voorstellen in licht gestalte. Nu is het op zichzelf wel waar, dat er zulke mythologische voorstellingen in de fabelen der oude Oostersche volken bestaan hebben, doch de vraag is maar of de Schrift zich daarbij in deze uitdrukking heeft aangesloten en dan meenen we, dat deze vraag beslist ontkennend beantwoord dient te worden. Dan zouden we nog eerder aan de verklaring van Calvijn de voorkeur geven. Er zijn eindelijk Bijbelkenners in onze dagen, die beweren, dat we hier werkelijk eene plaatselijke aanduiding hebben van den hemel der heerlijkheid, de verblijfplaats der hemelingen. Ofschoon we nog nimmer afdoende gronden voor deze bewering gezien hebben, zoo durven we haar toch niet verwerpen, temeer daar het onmiddellijk verband dwingt om aan een of andere plaats der heerlijkheid te denken. Misschien is het geheimzinnig en grootsch verschijnsel van het Noorderlicht, dat het hart zoo wonderlijk kan aandoen, wel eene zwakke afstraling van het smettelooze licht des hemels.

De algemeene gedachte dezer verzen laat aan duidelijkheid niets te wenschen over. Satan, die God gelijk wilde zijn, ja, overtreffen wilde, werd ter aarde nedergeworpen. Vers 15 zegt ons echter dat hij ook op de aarde niet zal blijven, maar in *Sheool* zal nedergestooten worden, *aan de zijden van den kuil*. Nemen we kuil hier voor *graf*, dan hebben we hier een nadere wenk, dat we *Sheool* hier bepaald moeten opvatten in den zin van de plaats der helsche straf. Wanneer we alles, wat de Schrift ons zegt van den Satan gaan vergelijken, dan blijkt ons, dat Satan in een viervoudigen val zijne finale bestemming zal

bereiken. Hij werd eerst geworpen uit den derden hemel, waar hij, kennelijk voor het aangezicht Gods, gezondigd heeft, in den luchthemel, waar hij tot nu toe nog steeds verkeert en zal blijven verkeerren tot de opname der Gemeente. Dan zal zijn tweede val plaats grijpen van uit den luchthemel op de aarde. Satan zal dan voor korten tijd nog grooten toorn op aarde openbaren, zie Openb. 12:12. De mensch der zonde zal dan komen naar de energie van Satan, II Thess. 2:9. Christus komt op aarde, de Antichrist komt op aarde en de Satan komt op aarde. Dat de bewoners der aarde het ter harte mochten nemen! Van de aarde wordt Satan in den afgrond gesloten voor duizend jaren, terwijl hij ten vierde eindelijk in den poel des vuurs, de eigenlijke hel geworpen zal worden. Deze dingen worden zeer duidelijk in de Schrift geleerd en God weet hoe dicht die vreeselijke dingen nabij zijn gekomen. Dat wij dagelijks wakende en biddende bevonden mogen worden, opdat ons die dag niet onverhoeds overvalle!

Babels Koning mist de Eer der Begrafenis

VERZEN 16 TOT 23

16. Die u zien zullen, zullen u aanschouwen, zij zullen op u letten, en zeggen: Is dat die man, die de aarde beroerde, die de koninkrijken deed beven?

17. Die de wereld als eene woestijn stelde, en derzelver steden verstoorde? die zijne gevangenen niet liet los gaan naar huis toe?

18. Al de koningen der Heidenen, zij allen liggen neder met eer, een iegelijk in zijn huis;

19. Maar gij zijt verworpen van uw graf, als een gruwelijke scheut, als een kleed der gedooden, die met het zwaard doorstoken zijn; als die nederdalen in eenen steenkuil, als een vertreden dood lichaam.

20. Gij zult bij dezelve niet gevoegd worden in de begrafenis: want gij hebt uw land verdorven, en uw volk gedood; het zaad der boosdoeners zal in der eeuwigheid niet genoemd worden.

21. Maakt de slachting voor zijne kinderen gereed, om hunner vaderen ongerechtigheid wil; dat zij niet opstaan, en de aarde erven, en de wereld vervullen met steden:

22. Want Ik zal tegen hen opstaan, spreekt de HEERE der heirscharen, en Ik zal van Babel uitroeien den naam en het overblijfsel, en den zoon en den zoons zoon, spreekt de

HEERE.

23. En Ik zal hen stellen tot eene erve der nachtuilen, en tot waterpoelen; en Ik zal hen met eenen bezem des verderfs uitvagen, spreekt de HEERE der heirscharen.

Deze woorden bevatten eene nadere verklaring van de uitdrukking *aan de zijden van den kuil*, waarmede de gedachte voorkomen werd alsof *Sheool* in dit geval gelijk stond met het graf. Babels vorst was in *Sheool* doch buiten het graf. Men stelle zich het lijk des konings voor, en thans wordt blijkbaar Belsazar bedoeld, als nederliggende met andere lijken, verachtelijk weggeworpen. Naderhand komt men evenwel tot de ontdekking, dat men hier met het lijk des konings te doen heeft. In de overrompeling van Babel en Belsazar in dien gedenkwaardigen nacht ons door Daniël zoo roerend schoon beschreven, is het zeer wel mogelijk, dat hij met de lijken van andere gesneuvelden op een hoop verachtelijk is weggeslingerd en dat niemand hem herkend heeft als den koning. Doch later komen de overwinnaars tot deze ontdekking en worden met verbazing bevangen en roepen vol verwondering uit: „Is dat die man, die de aarde beroerde, die de koninkrijken deed beven? Die de wereld als een woestijn stelde en hare steden verstoorde? Die zijne gevangenen niet los liet gaan naar huis toe?” Hier wordt natuurlijk bedoeld op het gevangene Juda. Ook Nebukadnezar had geene genade bewezen aan de *ellendigen* des Heeren, Dan. 4:27. Nebukadnezar en Belsazar waren beide Antisemieten. Het was vanouds een vreeselijke oneer om niet begraven te worden. Daarom zegt men ook als men staart op het stof des konings, dat daar voor hen ligt der ontbinding ten prooi: „Al de koningen liggen met eer een iegelijk in zijn vorstelijk praalgraf.” Doch hij is ver van zijne graftombe weggeworpen als een *gruwelijke scheut* d. w. z. als iemand die wel een koningstelg is, doch een telg, een scheut, een tak, die is afgebroken en smadelijk weggeworpen. Wij hebben hier de volkomene tegenstelling met den *scheut* uit den wortel van Isai, 11:1. Hij ligt daar als gekleed met de gesneuvelden, die hem van alle kanten omringen, en die men ook geen eervolle begrafenis waardig keurt doch in een diepe steengroeve werpt. Zoo smadelijk wordt dit beschreven, dat het voorgesteld wordt alsof men over zijn lijk loopt en het plat trapt. De laatste vergelijking zet de kroon op al de vorige, zegt Calvijn, want smadelijker kan men een lijk niet bejegenen dan door het plat te trappen. Onwillekeurig denken we hier aan de woorden van Jeremia omtrent Koning Jojakim: „Met eene ezelsbegrafenis zal hij begraven worden: men zal hem sleepen

en daarhenen werpen, verre weg van de poorten van Jeruzalem.” Bij de koningen der volken zal hij niet begraven worden, dewijl hij zijn land verdorven heeft en zijn volk gedood. Ook zijn geslacht wordt uitgeroeid, want God geeft bevel zijne kinderen te slachten om hunner vaders ongerechtigheid wil, waaruit we kunnen afleiden dat deze het met Vader eens waren. Deze slachting is niet alleen uitoefening van het recht, doch tevens een genadig voorbehoedmiddel, want zoo voorkomt God, dat dit boos geslacht de wereld vervult met *steden*, beter *puinhoopen*. Op plechtige wijze wordt God in de laatste wijze sprekende ingevoerd, Die Babels volkomen ondergang spelt. Als met een bezem zal Hij al de glorie van Babel wegvagen. Alleen nachtuilen en waterpoelen zullen er overblijven.

De Verbreking van Assur op de Bergen Israëls

VERZEN 24 TOT 27

24. De HEERE der heirscharen heeft gezworen, zeggende: Indien niet, gelijk Ik gedacht heb, het alzoo geschiede, en gelijk Ik beraadslaagd heb, het bestaan zal !

25. Dat Ik Assur in Mijn land zal verbreken, en hem op Mijne bergen vertreden; opdat zijn juk van hen afwijke, en zijn last van hunnen schouder wijke.

26. Dit is de raadslag, die beraadslaagd is over dat gansche land; en dit is de hand, die uitgestrekt is over alle volken.

27. Want de HEERE der heirscharen heeft het in Zijnen raad besloten, wie zal het dan breken? en Zijne hand is uitgestrekt, wie zal ze dan keeren?

De tooneelen wisselen gedurig en soms op zeer verrassende wijze bij de profeten. Dit hoofdstuk is er inzonderheid een duidelijk voorbeeld van. Want na Belsazars ondergang geschilderd te hebben, gaat Jehova in deze verzen niet, zooals sommigen meenen, het gezegde over Babel staven met eede, maar het reeds vroeger gezegde over *Assur*. Vgl. 10:33. Deze plaats wordt ons ten volle verklaard in de uitvoerige beschrijving van Ez. 38 en 39. Die hoofdstakken spreken voor zichzelf. Er zal in den eindtijd een bond van Noord-Oostelijke volken komen, die na Israëls aanvankelijk herstel tegen dit volk zullen optrekken naar het heilige land, ten einde van het welvarende Israël grooten buit te rooven. Jeruzalem wordt dan ten laatsten maal belegerd en benauwd, want als de nood op het hoogst is geklommen zal de Heere Zelf nederdalen met Zijne

Engelen en Heiligen om gericht te oefenen over Gogs benden. Daar zal ook de laatste groote volkenslag plaats hebben bij het gebergte van Megiddo. Daarvan profeteeren deze verzen. God is de Krijgsman, Die het in Zijn raad besloten heeft en wie zal dan dien raad verbreken? Zijne hand is in toorn over de Joden hatende volken uitgestrekt, wie zal nu Zijne hand afslaan en zeggen: wat doet Gij? Assurs val zal Juda's verlossing zijn, vers 25.

Profetie tegen de Filistijnen

VERZEN 28 TOT 32

28. In het jaar, toen de koning Achaz stierf, geschiedde deze last.

29. Verheug u niet, gij gansch Palestina! dat de roede, die u sloeg, gebroken is: want uit den wortel der slang zal een basilisk voortkomen, en hare vrucht zal een vurige vliegende draak zijn.

30. En de eerstgeborenen der armen zullen weiden, en de nooddruftigen zullen zeker nederliggen: uwen wortel daarentegen zal ik door den honger dooden, en uw overblijfsel zal hij ombrengen.

31. Huil, gij poort! schreeuw, gij stad! gij zijt gesmolten, gij gansch Palestina! want van het noorden komt een rook, en er is geen eenzame in zijne samenkomsten.

32. Wat zal men dan antwoorden den boden des volks? Dat de HEERE Zion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks eene toevlucht daarin hebben zouden.

Het gericht tegen het toenmalig wereldrijk Babel staat voorop in den kring der voorspellingen tegen de vreemde volken. Thans zijn de volken aan de beurt, die het dichtst bij Juda wonen. De naam *Palestina* is ontleend aan het land der Filistijnen. Daaraan hebben we hier te denken en niet aan gansch Kanaän. De *tijd* van deze voorzegging wordt eerst aangegeven: het sterfjaar van Achaz. Deze *last* sluit zich evenals de vorige aan bij de gebeurtenissen van Jesaja's eigen tijd. De hoofdgedachte is deze: De Filistijnen moeten zich niet verblijden over den val van Davids huis, want zij zullen eens er door ten gronde gericht worden; en het hoofddoel te waarschuwen voor een verbond met de Filistijnen tegen Assur. Een zeer gewone verklaring van deze moeilijke *last* is die waarbij men door de *roede* Achaz verstaat, door den *wortel der slang* d. i. romp der slang het huis Davids

vanwege zijn verval, tengevolge van Achaz wanbestuur; door de *basilisk* Koning Hiskia, die de Filistijnen heeft onderworpen, terwijl de *vliegende vurige draak* dan de Messias zou zijn. Hitzig, Ewald, Knobel, Umbreit en Ridderbos denken zich hier den Assyriër als den vijand voorgesteld onder het slangengebroid, dat de Filistijnen zal bijten. Na lang gearzeld te hebben komt ons bovenstaande voor als de meest aannemelijke verklaring: De verbroken roede is niet Achaz, maar het diep verval van Davids huis. De machtige Uzzia had de Filistijnen sterk geslagen, II Kron. 26:6. Zijn dood vooral moet de onbesnedenen veel vreugde veroorzaakt hebben. En nu Achaz ook gestorven was en zijn opvolger Hiskia nog maar een knaap was, moet dit hun blijdschap wel vermeerderd hebben. Doch uit den romp der slang, het diep vervallen huis, zal een *basilisk* voortkomen. Hiermede is *Hiskia* bedoeld, die hen nog meer sloeg dan zijn grootvader Uzzia, II Kon. 18:8. De *vurig vliegende slang* doelt op Christus, Die nog gevaarlijker vijand voor hen zal zijn. Christus werd ook in de woestijn door de slang afgebeeld, Num. 21:9; Joh. 8:14. De slang is beeld van den *vloek* en zoo komt Hij ook hier voor, als straffende gerechtigheid aan alle Israël-hatende volken. Gevolg van Christus' komst en regeering zal zijn, dat de *eerstgeborenen der armen*, d. i. de allerarmsten van Juda vrede en voorspoed zullen verkrijgen en rustig zullen nederliggen gelijk eene kudde schapen. Ongetwijfeld wordt hier gedacht aan de arme Joodsche herders, die nabij de grenzen der Filistijnen woonden en het meest van de invallen der onbesnedene horden te verduren hadden. In vers 30 is een heerlijk contrast. Tegenover den overvloed der allerarmsten in Juda wordt aan de overmoedige Filistijnen een omkomen door den hongersnood toegezegd. Zelfs zijn *overblijfsel* zal door den vijand van vers 31 worden omgebracht. Wij hebben hier tevens de tegenstelling van den *wortel* van het Davidisch huis, die nog eens heerlijk zal opbloeien en groote macht verkrijgen en den *wortel* der Filistijnen, die ganschelijk verdorren zal.

Doch niet één enkel onheil zal den Filistijnen treffen, maar een dubbel. En ook niet van Juda alleen zal dit trotsche volk worden bezocht, maar ook van den laatsten grooten vijand van het Noorden, Assur. Aanvankelijk mag dit vervuld zijn in Tiglath-Pilezer, die reeds tot Gaza doordrong, wij meenen, dat ook deze voorzegging eerst ten volle in den eindtijd vervuld zal worden. In plaats van leedvermaak over Juda huile het Filistijsche volk liever over den vijand, die hen zal verpletteren. Zij zullen als sneeuw voor de zon van dien vijand versmelten. De profeet ziet

de rookkolommen van de verbrande steden reeds opwarrelen tegen den horizon. De uitdrukking *geen eenzame in zijne samenkomsten* wil zeggen, dat er in het leger geen soldaat is die afzwerft als het leger kampeert. Het zal dus geen losse bende zijn die daar aanrukt, maar een wel geoefend leger van strenge krijgstucht en dressuur. Jennings vertaalt hier terecht: „No straggler is there, ‘t is a well ordered band.”

Op den berg Zions en le Jeruzalem zal ontkoming zijn, Joel 2:32; Obadja 17. Hoe jammer is het, dat men dit woord door vergeestelijking zoo verlamd heeft! Want hoe weinig geloovigen kunnen u heden ten dage zeggen, wat hiermede eigenlijk bedoeld is. Terwijl toch dit woord ons naar eene bepaalde verlossing wijst en op een bepaalden tijd en plaats. Wanneer in den dag der toekomst Assur zal woeden en de Antichrist vreeselijk zal huishouden zal er op den berg Zions en te Jeruzalem ontkoming zijn van hun woeden. Men denke ook aan de 144,000 op den berg Zion van Openb. 14:1 waar we op deze ontkomenen gewezen worden terstond na het woeden van de beide beesten. Dit heerlijk feit verklaart ook ten volle vers 32, dat anders in den regel tot een schoone klank verlaagd wordt.

Het is zeer wel mogelijk, en zelfs zeer waarschijnlijk, dat er ook in de dagen van Jesaja reeds boden van de Filistijnen te Jeruzalem kwamen om Juda aan te sporen tot deelname aan eene anti-Assyrische coalitie, zooals Dr. Ridderbos meent. Het is ook zeker, dat onze Godsman zich uit alle macht tegen zulk een volkenbond verzet zal hebben, want in hoofdstuk 8 hebben we reeds gezien, dat Jehova hem nadrukkelijk had gewaarschuwd voor de Federatie-bewegingen, waarvan zijn tijd en volk zwanger gingen. Zeker is echter, dat de bedrukten Zijns volks eenmaal eene veilige toevlucht zullen hebben in Zion.